
SPREJETA BESEDILA

P8_TA(2018)0279

Kršitev pravic domorodnih ljudstev v svetu

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 3. julija 2018 o kršitvi pravic domorodnih ljudstev v svetu, vključno s prilaščanjem zemljišč (2017/2206(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah ter drugih pogodb in instrumentov OZN o človekovih pravicah, zlasti Deklaracije OZN o pravicah domorodnih ljudstev, ki jo je generalna skupščina sprejela 13. decembra 2007,
- ob upoštevanju Konvencije Mednarodne organizacije dela (MOD) št. 169 o domorodnih ljudstvih in plemenih, ki je bila sprejeta 27. junija 1989,
- ob upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin,
- ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah ter Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah,
- ob upoštevanju členov 21, 22 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,
- ob upoštevanju strateškega okvira EU za človekove pravice in demokracijo, ki ga je Svet za zunanje zadeve sprejel 25. junija 2012, ter akcijskega načrta za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2015–2019, ki ga je Svet sprejel 20. julija 2015,
- ob upoštevanju Deklaracije OZN o zagovornikih človekovih pravic iz leta 1998,
- ob upoštevanju smernic Evropske unije o človekovih pravicah, zlasti smernic EU o zagovornikih človekovih pravic, in evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR),
- ob upoštevanju svojih resolucij o primerih kršitev človekovih pravic, demokracije in pravne države,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. novembra 2016 o položaju ljudstva Guarani Kaiowá v brazilski zvezni državi Mato Grosso do Sul¹,

---

¹ Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0445.

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. aprila 2016 o Hondurasu: položaj zagovornikov človekovih pravic¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. marca 2015 o Tanzaniji, zlasti o vprašanju prilaščanja zemljišč²,
- ob upoštevanju letnega poročila o človekovih pravicah in demokraciji v svetu v letu 2016 in politiki Evropske unije na tem področju³,
- ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN št. 69/2 z dne 22. septembra 2014, s katero je bil sprejet sklepni dokument s svetovne konference o domorodnih ljudstvih iz leta 2014⁴,
- ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN št. 71/178 z dne 19. decembra 2016 o pravicah domorodnih ljudstev, zlasti odstavka 13, v katerem je leto 2019 razglašeno za mednarodno leto domorodnih jezikov⁵,
- ob upoštevanju poročila z dne 8. avgusta 2017⁶, ki ga je posebna poročevalka OZN za pravice domorodnih ljudstev predložila Svetu OZN za človekove pravice,
- ob upoštevanju resolucije Sveta OZN za človekove pravice št. 26/9 z dne 26. junija 2014 o ustanovitvi odprte medvladne delovne skupine, zadolžene za pripravo mednarodnega pravno zavezujočega instrumenta za nadvladne družbe in druga podjetja v zvezi s človekovimi pravicami⁷,
- ob upoštevanju tega, da odprta medvladna delovna skupina, ki jo je 13. oktobra 2015 ustanovil Svet OZN za človekove pravice⁸, pripravlja deklaracijo o pravicah kmetov in drugih ljudi, ki delajo na podeželju,
- ob upoštevanju agende za trajnostni razvoj do leta 2030, ki jo je generalna skupščina OZN sprejela 25. septembra 2015,
- ob upoštevanju Konvencije OZN o biološki raznovrstnosti, sprejete 22. maja 1992,
- ob upoštevanju Durbanskega sporazuma in akcijskega načrta, sprejetega na 5. kongresu Svetovne zveze za varstvo narave o svetovnih parkih leta 2003⁹,
- ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z dne 19. oktobra 2004 o smernicah EU za podporo postopkov oblikovanja zemljiške politike

---

¹ UL C 58, 15.2.2018, str. 155.

² UL C 316, 30.8.2016, str. 122.

³ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/annual_report_on_human_rights_and_democracy_in_the_world_2016_0.pdf

⁴ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/468/28/pdf/N1446828.pdf?OpenElement>

⁵ <https://undocs.org/en/A/RES/71/178>

⁶ <https://undocs.org/A/HRC/36/46/Add.2>

⁷ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/082/52/PDF/G1408252.pdf?OpenElement>

⁸ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/234/15/PDF/G1523415.pdf?OpenElement>

⁹ <https://cmsdata.iucn.org/downloads/durbanactionen.pdf>

- in reform v državah v razvoju (COM(2004)0686),
- ob upoštevanju prostovoljnih smernic OZN za prehrano in kmetijstvo za odgovorno upravljanje zemljiških posesti, ribištva in gozdov v okviru nacionalne prehranske varnosti, ki jih je 11. maja 2012 izdal Odbor OZN za svetovno prehransko varnost¹,
  - ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o izvrševanju zakonodaje, upravljanju in trgovanju na področju gozdov (FLEGT), sprejetega leta 2003 (COM(2003)0251), in dvostranskih prostovoljnih sporazumov o partnerstvu FLEGT med EU in partnerskimi državami,
  - ob upoštevanju vodilnih načel OZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter globalnega dogovora OZN,
  - ob upoštevanju maastrihtskih načel, ki so bila izdana 28. septembra 2011 in s katerimi so pojasnjene ekstrateritorialne obveznosti držav na podlagi veljavnega mednarodnega prava²,
  - ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 15. maja 2017 o domorodnih ljudstvih³,
  - ob upoštevanju določb o človekovih pravicah iz Sporazuma iz Cotonouja,
  - ob upoštevanju izjave podpredsednice Komisije/visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Federice Mogherini z dne 9. avgusta 2017 ob mednarodnem dnevu avtohtonih ljudstev po svetu⁴,
  - ob upoštevanju svojega odločitve, da Auro Lolito Chavez Ixcaquic predlaga za nagrado Saharova za svobodo misli za leto 2017, kar je sploh prva domorodna zagovornica človekovih pravic, ki je bila predlagana za to nagrado,
  - ob upoštevanju Pariškega sporazuma z dne 12. decembra 2015 o podnebnih spremembah,
  - ob upoštevanju skupnega delovnega dokumenta služb Komisije z dne 21. septembra 2015 z naslovom *Gender Equality and Women's Empowerment: Transforming the Lives of Girls and Women through EU External Relations 2016-2020* (Enakost spolov in krepitev vloge žensk: spreminjanje življenj deklet in žensk prek zunanjih odnosov EU v obdobju 2016–2020) (SWD(2015)0182),
  - ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN št. 64/292 z dne 3. avgusta 2010 o človekovi pravici do vode in sanitarne oskrbe⁵,
  - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2016 o odgovornosti gospodarskih

---

¹ <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>

² http://www.etoconsortium.org/nc/en/main-navigation/library/maastricht-principles/?tx_drblob_pi1%5BdownloadUid%5D=23

³ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8814-2017-INIT/sl/pdf>

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2017/08/08/hr-indigenous-peoples/pdf>

⁵ http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/292

- družb za hude kršitve človekovih pravic v tretjih državah¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. septembra 2017 o korupciji in človekovih pravicah v tretjih državah²,
  - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 6. julija 2017 o ukrepanju EU za trajnost³,
  - ob upoštevanju člena 52 Poslovnika,
  - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve ter mnenj Odbora za razvoj in Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A8-0194/2018),
- A. ker se ocenjuje, da domorodnim ljudstvom skupaj pripada več kot 370 milijonov ljudi, ki živijo v več kot 70 državah po svetu, kar predstavlja približno 5 % skupnega svetovnega prebivalstva, in ker obstaja najmanj 5000 različnih domorodnih ljudstev; ker se ta ljudstva kljub svoji geografski razpršenosti soočajo s podobnimi grožnjami in izzivi;
- B. ker so domorodna ljudstva izjemno povezana z zemljo in okoljem, v katerem živijo, in s pomočjo razpoložljivih naravnih virov ustvarjajo edinstvene sisteme znanja, inovacije in prakse, ki so nato temeljni del njihove identitete in duhovnosti in so zelo pomembni za ohranjanje in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti; ker to tradicionalno znanje domorodnih ljudstev znatno prispeva k razvoju človeštva; ker komercializacija in/ali marginalizacija znanja domorodnih ljudstev ogroža njihovo vlogo kot tradicionalnih nosilcev in varuhov tega znanja;
- C. ker skupnostne pravice domorodnih ljudstev izhajajo iz tradicionalne naselitve njihovih ozemelj in ker se občutek pripadnosti, ki jih s temi ozemlji povezuje, ne sklada s konceptom lastništva, kot se na splošno razume v zahodnih družbah;
- D. ker ozemlja, na katerih tradicionalno živijo domorodna ljudstva, obsegajo približno 22 % zemeljske površine in po oceni predstavljajo 80 % svetovne biotske raznovrstnosti; ker rezervati domorodnih ljudstev pomembno preprečujejo krčenje gozdov; ker tropski gozdovi, v katerih živijo domorodna ljudstva in lokalne skupnosti, prispevajo k skladiščenju ogljika v okviru celotnega bioma tropskih gozdov in so zato dragoceni v vsaki strategiji za boj proti podnebnim spremembam; ker domorodna ljudstva zaradi svojega načina življenja in tesne povezanosti z zemljo, ki sta neposredno odvisna od stalne razpoložljivosti naravnih virov, spadajo med tiste, ki so najbolj izpostavljeni negativnim učinkom podnebnih sprememb;
- E. ker je zemlja temeljni, omejen in neobnovljiv naravni vir, ki je sestavni del naravnega bogastva vsake države;
- F. ker je v pogodbah o človekovih pravicah priznana pravica domorodnih ljudstev do zemljišč in virov njihovih prednikov ter določeno, da se morajo države v dobri veri posvetovati z domorodnimi ljudstvi, da pridobijo njihovo prostovoljno soglasje po predhodnem obveščanju v zvezi s projekti, ki lahko negativno vplivajo na njihov tradicionalni način življenja, ogrozijo naravne vire, ki jih tradicionalno uporabljajo in od katerih so še vedno odvisni, oziroma lahko vodijo v razselitev njihovega prebivalstva ter

---

¹ UL C 215, 19.6.2018, str. 125.

² Sprejeta besedila, P8_TA(2017)0346.

³ Sprejeta besedila, P8_TA(2017)0315.

posledično izgubo značilne materialne in nematerialne kulturne dediščine; ker bi morala taka posvetovanja potekati, preden se zakonodajni in upravni ukrepi sprejmejo ali začnejo uporabljati, v skladu s pravico do samoodločbe domorodnih ljudstev, vključno z njihovo pravico do lastništva, uporabe, razvoja in nadzora lastnih zemljišč, ozemelj, voda, obalnega morja in drugih virov; ker imajo domorodna ljudstva pravico svobodno določiti svoj politični status, si svobodno prizadevati za svoj gospodarski, socialni in kulturni razvoj ter svobodno uporabljati svoje naravno bogastvo in vire, v nobenem primeru pa ne smejo biti prikrajšana za svoja sredstva za preživljanje;

- G. ker Deklaracija OZN o pravicah domorodnih ljudstev priznava kolektivne in individualne pravice domorodnih ljudstev, zlasti njihovo pravico do lastne zemlje, lastnine, naravnih virov, ozemelj, kulture, identitete in jezika, zaposlitve, zdravstva in izobraževanja, pa tudi do svobodnega odločanja o političnem statusu in gospodarskem razvoju;
- H. ker državni in nedržavni akterji še vedno kršijo kolektivne in individualne pravice domorodnih ljudstev v različnih regijah sveta in se ta posledično še vedno soočajo s fizičnim, psihičnim in spolnim nasiljem, pa tudi z rasizmom, izključenostjo, diskriminacijo, nasilnimi izselitvami, destruktivnim naseljevanjem, nezakonito ali prisilno razlastitvijo njihovih tradicionalnih zemljišč ali omejevanjem dostopa do njihovih virov, sredstev za preživljanje in tradicionalnega znanja; ker se domorodna ljudstva po podatkih OZN danes soočajo z večjimi kršitvami pravic kot pred desetimi leti;
- I. ker se domorodne ženske soočajo z ovirami na področju spolnega in reproduktivnega zdravja ter in z njim povezanih pravic, vključno s pomanjkanjem svetovanja glede spolnega in reproduktivnega zdravja, pomanjkanjem dostopa do infrastrukture in pripomočkov ter zakonodajo, ki splav prepoveduje tudi v primerih posilstva, kar vodi v visoko stopnjo umrljivosti mater, najstniških nosečnosti in spolno prenosljivih bolezni;
- J. ker se domorodne ženske soočajo z razširjenim nekaznovanjem v zvezi s kršitvami njihovih pravic, zlasti ker se jim odreka pravica do pravnega sredstva in ne obstajajo mehanizmi spremljanja ter podatki, razčlenjeni po spolu;
- K. ker končno odgovornost za zagotavljanje varnosti in pravic domorodnih ljudstev, tudi domorodnih zagovornikov okoljskih in človekovih pravic, nosijo države;
- L. ker domorodni jeziki po svetu še vedno izginjajo s skrb vzbujajočo hitrostjo, čeprav so jeziki osnovni element človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter so bistvenega pomena za dosego trajnostnega razvoja; ker je medgeneracijsko prenašanje domorodnega znanja bistvenega pomena za reševanje svetovnih okoljskih izzivov; ker se v poročilu OZN, ki je bilo objavljeno leta 2016¹, ocenjuje, da bi lahko 95 % od skoraj 6700 jezikov, ki se danes govorijo po svetu, do konca tega stoletja popolnoma izginilo, pri čemer veliko večino teh ogroženih jezikov predstavljajo domorodni jeziki; ker so države dolžne ščititi in spodbujati jezike domorodnih ljudstev ter zagotavljati, da ta ljudstva v celoti uživajo svoje kulturne pravice; ker bi morale države članice vlagati v ukrepe za spremembo v družbi zakoreninjenih stereotipov;
- M. ker se je v nekaterih državah veliko število domorodnih ljudstev preselilo v večja urbana središča, kjer se pojavijo občutki odtujenosti in izgube kulturnih vrednot; ker

---

¹ <http://undocs.org/en/E/C.19/2016/10>

njihovo tradicionalno znanje in prakse niso prilagojeni na urbano okolje in sodobno dinamiko trga dela, zaradi česar so izpostavljeni revščini in novim oblikam izključenosti in diskriminacije;

- N. ker se domorodna ljudstva soočajo z alarmantnimi stopnjami revščine, bolezni in nepismenosti, nezadostnim dostopom do varne in čiste vode in komunalne ureditve, zdravstvenega varstva, izobraževanja, delovnih mest in državljanskih pravic, vključno s politično udeležbo in zastopanostjo, pa tudi z visokimi stopnjami zlorabe prepovedanih snovi in samomora med mladimi;
- O. ker so ženske v domorodnih skupnostih še posebej marginalizirane zaradi pomanjkanja dostopa do zdravstvenega varstva, socialnih storitev in gospodarskih priložnosti, so diskriminirane zaradi svojega spola, etnične pripadnosti in družbeno-gospodarskega porekla, kar vodi v višjo stopnjo umrljivosti, in so žrtve očitnega nasilja na podlagi spola in feminicida; ker je po podatkih OZN vsaj vsaka tretja domorodna ženska tekom življenja posiljena in so stopnje umrljivosti mater, najstniških nosečnosti in spolno prenosljivih bolezni, vključno z virusom HIV/aidsom, med domorodnimi ženskami višje od povprečja; ker se ženske pogosto soočajo s specifičnimi grožnjami in ovirami na podlagi spola, ki jih je treba razumeti s presečnega vidika;
- P. ker nedovoljen promet s prepovedanimi drogami nesorazmerno vpliva na domorodne skupnosti, saj povpraševanje po prepovedanih drogah še naprej raste, proizvajalci prepovedanih drog pa vedno bolj izrinjajo domorodne skupnosti z njihovih tradicionalnih zemljišč; ker so domorodna ljudstva pogosto fizično ali ekonomsko prisiljena sodelovati v trgovini s prepovedanimi drogami, zlasti pri njihovem transportu; ker oboroženi spopadi povečujejo militarizacijo domorodnih zemljišč in vodijo v kršitve človekovih pravic in uporabo prekomerne sile nad domorodnimi skupnostmi;
- Q. ker vse večje povpraševanje po naravnih virih in tekmovanje zanje povzročata „naval na zemljišča“ na svetovni ravni, ki v nekaterih državah pomeni nevzdržen pritisk na ozemlja, ki so jih tradicionalno naseljevali in uporabljali domorodna ljudstva in lokalne skupnosti; ker je eden od glavnih razlogov za dolgotrajen konflikt v zvezi s pravico do posesti zemljišča in glavni vzrok za onesnaževanje vode in prsti to, da kmetijsko-predelovalna, energetska, lesna in rudarska industrija ter druge ekstraktivne industrije izkoriščajo te naravne vire, pa tudi vlade in lokalno prebivalstvo in da se izkoriščajo v okviru nezakonitih sečnih ter velikih infrastrukturnih in razvojnih projektov;
- R. ker razvoja ni mogoče meriti na podlagi kazalnikov rasti, temveč bi bilo treba v prvi vrsti upoštevati zmanjšanje revščine in neenakosti;
- S. ker lahko ima slabo reguliran turizem negativne kulturne in ekološke posledice za te skupnosti, v nekaterih primerih pa spodbuja prilaščanje zemljišč;
- T. ker je prisilno prilaščanje zemljišč s strani zasebnih podjetij običajno povezano s prisotnostjo zasebnih varnostnih ali vojaških sil, kar med drugim vodi v povečanje neposrednega in posrednega nasilja na ozemljih domorodnih ljudstev, to pa neposredno vpliva na skupnosti, zlasti družbene voditelje in ženske;
- U. ker danes na nekaterih rezervatih in zaščiteneh območjih, ki včasih sovpadajo z zemljišči domorodnih in lokalnih skupnosti, obstaja trend militarizacije, zaradi česar prihaja do resnih kršitev človekovih pravic;

- V. ker so državljanski konflikti v nekaterih državah povezani s zemljiškimi pravicami in so vzrok prisilnih razselitev domorodnih in lokalnih skupnosti, s čimer se omogočita prilaščanje zemljišč in koncentracija lastništva zemlje;
- W. ker je prilaščanje zemljišč kompleksen problem, ki zahteva celostno mednarodno rešitev; ker bi bilo treba posebno pozornost nameniti zaščiti domorodnih žensk in deklet;
- X. ker prilaščanje zemljišč ni nujno posledica tujih naložb in lahko prilaščanje zemljišč izvajajo tudi vlade in lokalne skupnosti;
- Y. ker se povečuje število zasebnih oblik nadomestil, s katerimi zasebna podjetja nudijo finančno nadomestilo ženskam, ki so žrtve nasilja, v zameno za podpis sporazuma, da podjetja ne bodo tožile; ker so za zagotavljanje spoštovanja mednarodnih obveznosti v zvezi s pravicami domorodnih ljudstev v prvi vrsti odgovorne države članice in morajo zato biti v prvi vrsti odgovorne za preprečevanje kršitev in spodbujanje resnice, pravice in odškodnin za žrtve;
- Z. ker se je nekaj domorodnih ljudstev po svetu odločilo, da ne bodo imela stikov z zunanjim svetom, in prostovoljno živijo v osami in niso zmožna braniti svojih pravic, zaradi česar so še posebej ranljiva, ko so njihove pravice kršene; ker so te skupnosti najbolj ranljive na svetu in ker je njihov obstoj ogrožen, zlasti zaradi iskanja nafte, krčenja gozdov, nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami in infrastrukture, povezane s temi dejavnostmi;
- AA. ker so številni pripadniki domorodnih ljudstev še vedno žrtve umorov, izvensodnih usmrtitev, pohabljanja, mučenja, posilstev, samovoljnega pridržanja, fizičnih napadov, nadlegovanja in ustrahovanja, ker branijo svojo pravico do ozemelj svojih prednikov in naravnih virov, vključno z dostopom do vode in hrane, pa tudi do svojih svetih krajev in pokopališč;
- AB. ker so zagovorniki človekovih pravic med osrednjimi in ključnimi akterji trajnostnega razvoja, zlasti pri krepitvi družbene odpornosti, ter med ključnimi akterji pri vključujočem demokratičnem upravljanju; ker si ti zagovorniki prizadevajo zagotoviti ne le pravice za svoja ljudstva, ampak tudi okoljsko trajnost in naravno dediščino vsega človeštva; ker si domorodni zagovorniki človekovih pravic in aktivisti prizadevajo svojim skupnostim omogočiti, da sodelujejo v političnih procesih, so socialno vključeni in se krepí njihov ekonomski položaj ter da lahko demokratično in miroljubno izrazijo svoje mnenje v lastnih državah in mednarodni skupnosti;
- AC. ker je bil v zvezi z varstvom pravic domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti ter okoljskih in zemljiških pravic v zadnjih letih zabeležen skrb vzbujajoč porast umorov, napadov in drugih oblik nasilja nad zagovorniki človekovih pravic in aktivisti, ki so med ključnimi akterji trajnostnega razvoja; ker se je po podatkih organizacije *Front Line Defenders* od 312 zagovornikov človekovih pravic, ki so bili leta 2017 umorjeni po svetu, 67 % borilo za zemljišča domorodnih ljudstev in branilo okoljske pravice pred ekstraktivnimi projekti; ker se domorodni zagovorniki človekovih pravic pogosto soočajo s sistemskim nekaznovanjem tistih, ki so zagrešili napad nanje;
- AD. ker imajo domorodne zagovornice človekovih pravic sicer pomembno vlogo pri zaščiti žensk v domorodnih skupnostih, a so bile njihove dejavnosti kriminalizirane in so žrtve različnih oblik nasilja, kot so nadlegovanje, posilstvo in umor;

- AE. ker je treba izboljšati izvajanje nezavezujočih programov družbene odgovornosti podjetij in prostovoljnih ureditev, da bi domorodne in lokalne skupnosti zaščitili pred kršitvami njihovih človekovih pravic, preprečili prilaščanje zemljišč in zagotovili dejansko odgovornost podjetij; ker je pomanjkanje mehanizmov nadzora in odgovornosti velika ovira za učinkovito in ustrezno pravno sredstvo;
- AF. ker poleg številnih drugih tudi vrsta vlagateljev in podjetij s sedežem v EU sodeluje v več sto operacijah pridobivanja zemljišč v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki, kar v nekaterih primerih vodi v kršitve pravic domorodnih in lokalnih skupnosti; ker so lahko akterji s sedežem v EU na različne načine vpleteni v kršitve človekovih pravic, povezane s prilaščanjem zemljišč, na primer prek zasebnih in finančnih podjetij s sedežem v EU, ki prilaščanje zemljišč financirajo neposredno ali posredno, ali prek javno-zasebnih partnerstev; ker lahko njihova velika razvejanost v tujini oteži izsleditev njihovega izvora neposredno do držav izvora; ker so tudi v primerih, ko je njihov izvor mogoče izslediti, še vedno prisotne znatne pravne in praktične ovire za dostop do pravnega varstva in odgovornosti prek sodišč EU in njenih držav članic, tudi zaradi jurisdikcijskih omejitev v primerih nepremičnega premoženja (vključno z zemljišči in naravnimi viri), resne omejitve v zvezi z vrednostjo razpoložljivega pravnega sredstva in razpoložljivostjo pravne pomoči, pa tudi težave pri dokazovanju odgovornosti matičnega podjetja;
- AG. ker je večina zemljišč v državah v razvoju poseljena, zaradi česar so naložbe in ugled podjetij izpostavljeni tveganjem v zvezi s pravico do posesti in se znatno povečajo njihovi stroški poslovanja, kadar v okviru konflikta do prenosa zemljišča pride brez predhodnega soglasja domorodnih in lokalnih skupnosti in ob nespoštovanju njihovih pravic;
- AH. ker je posebni poročevalec OZN za zagovornike človekovih pravic Michael Frost izpostavil Latinsko Ameriko kot problematično regijo, v kateri so „vladni in poslovni akterji vpleteni v umore zagovornikov okoljskih človekovih pravic“;
- AI. ker se obveznost varovanja in zagotavljanja dostopa do pravnega sredstva na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah nanaša na ekstrateritorialne dejavnosti in na nacionalne dejavnosti z ekstrateritorialnim vplivom; ker bi bilo treba znatno povečati stopnjo zavezanosti EU in njenih držav članic ekstrateritorialnim obveznostim;
- AJ. ker EU prek EIDHR, ki dopolnjuje njene druge instrumente za zunanjo pomoč in se usmerja predvsem prek organizacij civilne družbe, zagotavlja pomoč za spodbujanje in varstvo demokracije in človekovih pravic po vsem svetu; ker EU prek svojega mehanizma protectdefenders.eu zagotavlja hitro pomoč ogroženim zagovornikom človekovih pravic, jim pomaga zadostiti najnujnejšim potrebam in krepi njihove zmogljivosti za opravljanje dela na srednji in dolgi rok;
- AK. ker imajo mednarodne finančne institucije osrednjo vlogo pri zagotavljanju, da projekti, ki jih financirajo, ne vodijo v kršitve človekovih in okoljskih pravic domorodnih ljudstev ali k tem kršitvam prispevajo; ker so multinacionalne družbe dolžne zagotoviti, da njihovo poslovanje in/ali dobavne verige niso vpleteni v kršitve človekovih in okoljskih pravic, zlasti pravic domorodnih ljudstev;
- AL. ker je EU največja donatorica razvojne pomoči na svetu, pri čemer je velik del teh sredstev namenjen Afriki; ker morata Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) in Komisija temeljito preveriti sredstva, ki jih uporabljajo prejemniki v tretjih državah, pri

tem pa v ospredje politike za dodelitev pomoči postaviti spoštovanje človekovih pravic;

- AM. ker domorodna ljudstva v Evropi še vedno trpijo marginalizacijo, diskriminacijo in družbeno izključenost, proti čemur se je treba boriti in to rešiti s pristopom na podlagi pravic;
1. poziva EU, države članice in njihove partnerice v mednarodni skupnosti, naj sprejmejo vse ukrepe, ki so potrebni za polno priznavanje, varstvo in spodbujanje pravic domorodnih ljudstev, vključno z njihovo pravico do njihovih zemljišč, ozemelj in virov; pozdravlja delo civilne družbe in nevladnih organizacij v zvezi s tem;
  2. poziva EU, naj poskrbi za to, da bodo v okviru vseh njenih razvojnih, naložbenih in trgovinskih politik spoštovane človekove pravice domorodnih ljudstev, zagotovljene s pogodbami in konvencijami o človekovih pravicah ter s pravnimi instrumenti, ki obravnavajo zlasti pravice domorodnih ljudstev;
  3. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj sprejmejo vse ukrepe, ki so potrebni, da bi dejansko spoštovale določbe iz Konvencije MOD št. 169 o domorodnih ljudstvih in plemenih¹, in želi spomniti, da so vse države članice, ki konvencijo ratificirajo, dolžne pripraviti usklajene in sistematične ukrepe za varstvo pravic domorodnih ljudstev;
  4. poziva vse države, ki še niso ratificirale Konvencije MOD št. 169 o domorodnih ljudstvih in plemenih, in zlasti države članice EU, naj to storijo; obžaluje, da je konvencijo doslej ratificiralo le malo držav članic; poziva EU, naj tretje države v okviru svojih političnih dialogov in dialogov o človekovih pravicah poskuša kar najbolje spodbujati, da ratificirajo Konvencijo MOD št. 169, Konvencijo OZN o otrokovih pravicah in Konvencijo OZN o pravicah invalidov, sprejmejo njihove izbirne protokole in spoštujejo Deklaracijo OZN o pravicah domorodnih ljudstev;
  5. priznava, da je bil dosežen napredek pri priznavanju pravic domorodnih ljudstev in da se civilna družba vse bolj zaveda njihovega položaja; priznava prispevek EU v zvezi s tem; a opozarja, da je to vprašanje še vedno zelo malo prisotno v politikah EU, vključno s pogajanjem o sporazumih o trgovini in sodelovanju;
  6. poziva EU in njene države članice, naj ustvarijo pogoje za uresničitev ciljev iz Deklaracije OZN o pravicah domorodnih ljudstev in naj spodbujajo svoje mednarodne partnerje, da deklaracijo v celoti sprejmejo in izvajajo;
  7. opozarja na vlogo, ki jo imajo diaspore kot vmesnice in posrednice za znanje domorodnih ljudstev;

Človekove pravice domorodnih ljudstev

8. poziva EU in njene države članice, naj podprejo in glasujejo za deklaracijo o pravicah kmetov in drugih ljudi, ki delajo na podeželju, o kateri bo Svet OZN za človekove pravice glasoval leta 2018; z zanimanjem ugotavlja, da bo konferenca OZN o položaju

---

¹ Seznam držav, ki so ratificirale Konvencijo MOD št. 169, ki je začela veljati 5. septembra 1991: Argentina, Bolivija, Brazilija, Srednjeafriška republika, Čile, Kolumbija, Kostarika, Danska, Dominika, Ekvador, Fidži, Gvatemala, Honduras, Mehika, Nepal, Nizozemska, Nikaragva, Norveška, Paragvaj, Peru, Španija in Venezuela.

žensk leta 2018 osredotočena na podeželske ženske;

9. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj pravno priznajo in sprejmejo teritorialno avtonomijo in samoodločanje domorodnih ljudstev, kar vključuje njihovo pravico do lastništva, rabe, razvoja in nadzora njihovih zemljišč, ozemelj, voda in obalnega morja ter drugih virov, ki jih imajo v lasti na podlagi tradicionalnega lastništva ali druge tradicionalne naselitve ali rabe, pa tudi tistih, ki so jih pridobili na drugačen način;
10. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj sprejmejo ali sodelujejo v strategijah za obnovo konfliktnih območij, da bi spodbujale in varovale pravice domorodnih ljudstev;
11. je seznanjen s skrb vzbujajočimi ugotovitvami študije, ki jo je OZN objavila leta 2010 in iz katere je razvidno, da so pripadnice domorodnega prebivalstva pogosteje žrtve nasilja in posilstva kot splošna ženska populacija; zato poziva države članice in EU, naj odločno obsodijo nasilje, tudi spolno nasilje, nad domorodnimi ženskami; meni, da je treba posebno pozornost nameniti ženskam in dekletom, ki so žrtve nasilja, in jim zagotoviti dostop do nujne zdravstvene in psihološke pomoči;
12. poziva k umiku zasebnih varnostnih in vojaških sil, razporejenih na ozemljih domorodnih ljudstev, s čimer so kršene njihove pravice;
13. poziva vse države, naj domorodnim ljudstvom, predvsem njihovim pripadnicam, zagotovijo dostop do pravosodnih mehanizmov v primerih, ko podjetja kršijo njihove pravice, ter naj zasebnih oblik pravnih sredstev, ki ne zagotavljajo učinkovitega dostopa do pravnega varstva, ne priznajo kot legitimne; poziva vse države, naj v svojih pravosodnih sistemih zaposlijo več žensk, da bi odpravili patriarhalni sistem, ki je na splošno prisoten v teh strukturah; poudarja, da je treba vzpostaviti mehanizme, ki so potrebni za zagotovitev, da domorodne ženske ne bodo obravnavane na diskriminatoren način, vključno z ustreznimi storitvami tolmačenja in pravno pomočjo;
14. pozdravlja, da je Evropski svet v svojih sklepih iz maja 2017 varstvo pravic domorodnih ljudstev razglasil za prednostno nalogo;
15. poziva partnerske države, naj zagotovijo, da bodo imela domorodna ljudstva splošen dostop do nacionalnih registrov prebivalstva, kar pomeni prvi korak v okviru priznavanja njihovih individualnih in kolektivnih pravic; poziva, naj EU podpre partnerske države pri vzpostavljanju matičnih uradov in njihovem ustreznem upravljanju;
16. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da tveganja na področju človekovih pravic, povezana z rudarstvom ter črpanjem nafte in plina, nesorazmerno pogosto zadevajo domorodna ljudstva; poziva države v razvoju, naj, preden začnejo izvajati kakršne koli nove dejavnosti, v teh sektorjih izvedejo obvezne ocene učinka na človekove pravice in svoje ugotovitve objavijo; poudarja, da je treba zagotoviti, da bo zakonodaja, ki ureja podeljevanje koncesij, vključevala določbe o prostovoljnem soglasju po predhodnem obveščanju; priporoča, da se razširijo standardi pobude za preglednost v ekstraktivni industriji, da bi vključevali varstvo človekovih pravic lokalnih in domorodnih skupnosti;
17. poziva vse države, zlasti EU in države članice, naj domorodna ljudstva in podeželske

skupnosti vključijo v proces odločanja v zvezi s strategijami za boj proti podnebnim spremembam, ki bi morale zajemati tudi nepopravljivo škodo, ki nastane zaradi podnebnih sprememb ter zaradi katere so se lahko prisiljeni seliti in ki lahko vodi v dvojno diskriminacijo – kot okoljsko razseljena in kot domorodna ljudstva;

18. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj priznajo pomen posvetovanja z domorodnimi ljudstvi v vseh razpravah o zadevah, ki bi lahko vplivale nanje, in tako zajamčijo njihovo pravico do prostovoljnega posvetovanja po predhodnem obveščanju; v zvezi s tem poziva, naj se na ravni EU vzpostavijo mehanizmi za posvetovanje in udeležbo domorodnih ljudstev, s pomočjo katerih bi vodili politični dialog in spremljali izvajanje politike, zavez in akcijskih načrtov EU o domorodnih ljudstvih; poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj ustvarijo pogoje za dejansko prisotnost predstavnikov in voditeljev domorodnih ljudstev v prostoru civilne družbe in javnem prostoru in za njihovo vidnejšo udeležbo v političnem sistemu in v procesih odločanja pri zadevah, ki so pomembne zanje, vključno z ustavnimi reformami;
19. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj sprejmejo in izvajajo priporočila, namenjena OZN, iz sklepnega dokumenta Svetovne konference o domorodnih ljudstvih, ki je potekala leta 2014, pa tudi priporočila stalnega foruma OZN o vprašanjih domorodnih ljudstev in tista, ki jih je predložila posebna poročevalka OZN za pravice domorodnih ljudstev;
20. opozarja, da je generalna skupščina OZN v svoji resoluciji o pravicah domorodnih ljudstev leto 2019 razglasila za mednarodno leto domorodnih jezikov; poudarja, da je kultura dejavnik razvoja;
21. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj prispevajo k izvajanju in uresničevanju leta 2019 kot mednarodnega leta domorodnih jezikov;
22. poziva EU in njene države članice, naj si še naprej prizadevajo za zagotavljanje telesne celovitosti in pravne pomoči zagovornikom pravic domorodnih ljudstev, okoljskih pravic, pravic intelektualne lastnine in zemljiških pravic, in sicer z okrepitevijo EIDHR in različnih obstoječih instrumentov in mehanizmov, kot je protectdefendeurs.eu, za zaščito aktivistov za človekove pravice in okoljskih aktivistov, pri čemer naj bo poseben poudarek na zagovornicah človekovih pravic in večji vključenosti v pobude, ki jih predlagajo mednarodne organizacije, kot je OZN; poziva, naj EU svojim delegacijam naroči, naj spremljajo in podpirajo zagovornike človekovih pravic, pri čemer naj posebno pozornost namenijo varstvu žensk, otrok in invalidov, ter naj sistematično in odločno poročajo o kršitvah človekovih pravic; poziva ESZD, naj sodeluje pri načrtu za zaščito zagovornikov človekovih pravic v Latinski Ameriki, ki sta ga pripravila Medameriška komisija za človekove pravice (IACHR) in Urad visokega komisarja OZN za človekove pravice (OHCHR);
23. obsoja stalno kriminalizacijo zagovornikov pravic domorodnih ljudstev in zagovornikov pravic do zemlje po vsem svetu; poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj s pomočjo ustreznih preiskav in pregona preprečijo nekaznovanje za katero koli kaznivo dejanje zoper zagovornike človekovih pravic domorodnih ljudstev;
24. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj zagotovijo, da njihove politične strategije v celoti spoštujejo pravice domorodnih ljudstev in podeželskih skupnosti, da bo spoštovanje teh pravic zagotovljeno vedno, ko bodo zaščitena območja vzpostavljena ali razširjena, pa tudi v zvezi z že obstoječimi zaščitnimi območji, pri vzpostavitvi

katerih je prej prišlo do prisilne izselitve ali izključitve domorodnih ljudstev in podeželskih skupnosti ali druge oblike nesorazmernega omejevanja njihovih pravic;

25. podpira zahteve domorodnih ljudstev po mednarodni repatriaciji in vzpostavitvi mednarodnega mehanizma za boj proti prodaji domorodnih artefaktov, ki so jim bili nezakonito odvzeti; poziva Komisijo, naj ta prizadevanja podpira, med drugim s finančno pomočjo v okviru EIDHR;
26. poudarja, da se mora mednarodna skupnost, vključno z EU in državami članicami, resno zavezati vključevanju domorodnih invalidov, zlasti otrok, na vsa področja politik, spodbujanju pravic in potreb domorodnih invalidov v mednarodnem pravnem okviru in zagotavljanju, da se upošteva prostovoljno soglasje invalidov, zlasti invalidnih otrok, po predhodnem obveščanju;
27. poziva Komisijo, naj pripravi akcijski načrt EU za odgovorno poslovno ravnanje, da bi obravnavala izvajanje vodilnih načel OZN o podjetništvu in človekovih pravicah, med drugim v zvezi s potrebno skrbnostjo in dostopom do pravnega sredstva; poziva Komisijo, naj Agenciji EU za temeljne pravice (FRA) naroči, naj zbere informacije o pravosodnih in izvensodnih mehanizmih v državah članicah glede dostopa do pravnega sredstva za žrtve kršitev, povezanih s poslovanjem, pri katerih so vključena domorodna ljudstva; meni, da bi morali partnerji EU v zasebnem in javnem sektorju zagotavljati popolne in dostopne informacije o tem, kako spoštujejo prostovoljno soglasje domorodnih ljudstev po predhodnem obveščanju;

Prilaščanje zemljišč

28. pozdravlja izjavo Mednarodnega kazenskega sodišča iz leta 2016, da sta prilaščanje zemljišč in uničevanje okolja temeljna vzroka za številne kršitve človekovih pravic in se ju bo odslej lahko preganjalo kot zločin zoper človečnost;
29. je še vedno zaskrbljen zaradi stanja v zvezi s prilaščanjem zemljišč, ki je posledica koruptivnih praks družb, tujih vlagateljev, nacionalnih in mednarodnih državnih akterjev, uradnikov in oblasti; poziva, naj se problemu prilaščanja zemljišč v programih EU in držav članic v zvezi s človekovimi pravicami nameni večji poudarek;
30. poziva EU in njene države članice, naj svoje partnerske države, ki sodelujejo pri izgradnji miru po konfliktih, ki zadevajo zemljiške pravice, spodbujajo k temu, da sprejmejo ukrepe, s pomočjo katerih se bodo preseljene domorodne in lokalne skupnosti lahko vrnilo na svoja tradicionalna ozemlja, saj je to ključen dejavnik za doseg trajnega miru in družbene stabilizacije;
31. obžaluje, da imajo v številnih državah, kjer prihaja do prilaščanja zemljišč, domorodna in pastirska ljudstva omejen dostop do pravnega varstva in pravnih sredstev, in sicer zaradi pomanjkljivega upravljanja ter zato, ker njihove zemljiške pravice v lokalnih ali nacionalnih pravnih okvirih pogosto niso uradno priznane; opozarja na primer, da so pravice do paše in skupni pašniki tradicionalne pravice do rabe zemljišč, ki temeljijo na običajnem pravu in ne na pridobljenih lastninskih pravicah; poziva partnerske države, naj priznajo ter varujejo pravice pastirskih in domorodnih ljudstev, zlasti pravice do običajne posesti in nadzora nad njihovimi zemljišči in naravnimi viri, kot je določeno v Deklaraciji OZN o pravicah domorodnih ljudstev in Konvenciji MOD št. 169, in sicer tako, da omogočijo kolektivni vpis pravice do rabe zemljišč in vzpostavijo politike, namenjene zagotavljanju pravičnejšega dostopa do zemljišč; poziva EU in njene države

članice, naj dejavno podprejo partnerske države pri tem in pri uporabi načela prostovoljnega soglasja po predhodnem obveščanju pri pridobivanju zemljišč v velikem obsegu, kot je določeno v prostovoljnih smernicah za odgovorno upravljanje zemljiških posesti, ribištva in gozdov ter v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah; poleg tega poziva EU, naj podpre partnerske države pri izboljševanju zakonodaje o lastništvu zemljišč, tako da se ženskam prizna splošna pravica do polnega lastništva zemljišč;

32. poziva EU, naj okrepi smernice EU o zemljiški politiki in varstvu človekovih pravic v mednarodnih sporazumih in pogodbah ter spodbuja svoje vrednote v zvezi z zaščito žensk in deklet, zlasti na podeželskih območjih, ki so na splošno bolj ranljivi pri spremembah glede zemljišč in ki imajo običajno manj dostopa in pravic do zemlje;
33. poziva vse države, naj vlagajo v raziskave za odpravo vrzeli v znanju o učinku prilaščanja zemljišč na ženske in pripravijo temeljitejšo analizo posledic tega pojava na enakost spolov, rezultate katere bi bile izvedljive smernice za urejanje poslov z zemljišči;
34. poziva EU in vse njene države članice, naj zahtevajo razkritje pridobitev zemljišč, ki vključujejo družbe in akterje s sedežem v EU oziroma razvojne projekte, ki jih financira EU, da bi povečali preglednost in odgovornost v zvezi s temi pridobitvami; poziva EU, naj spremlja nujno prostovoljno soglasje domorodnih skupnosti po predhodnem obveščanju, da bi povečali preglednost in odgovornost v zvezi s prihodnjimi pridobitvami, tako da se delegacijam in veleposlaništvom EU naroči in krepí njihova vloga, da to storijo, in sicer v sodelovanju z zadevnimi nevladnimi organizacijami; poziva EU, naj bo pri projektih, ki jih podpirajo mednarodne in evropske finančne institucije, še posebej previdna, da bi zagotovila, da to financiranje ne bo vodilo v kršitve človekovih in okoljskih pravic domorodnih ljudstev ali k tem kršitvam prispevalo;
35. poziva vse države, naj poskrbijo za ustrezne predpise, da bi voditelji skupnosti postali odgovorni za svoje odločitve in ukrepe na področju upravljanja zemljišč, ki vključujejo javna, državna in občinska zemljišča, ter naj spodbujajo spremembe v pravni in običajni praksi, ki diskriminirajo ženske v zvezi z lastništvom zemlje in dedovanjem;
36. poziva vse države, zlasti EU in njene države članice, naj sprejmejo in podprejo izvajanje prostovoljnih smernic za odgovorno upravljanje zemljiških posesti, ribištva in gozdov ter naj podpišejo prostovoljne sporazume o partnerstvu za izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov s čim več zadevnimi državami; poziva Komisijo, naj poskrbi za dosledno spoštovanje in izvajanje uredbe o lesu¹ in naj sankcionira države članice, ki v boju proti krčenju gozdov ne ravnajo v skladu z uredbo;
37. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj domorodni skupnosti omogočijo, da si prizadeva za gospodarski razvoj v skladu s svetovnimi politikami varstva okolja; poziva EU in njene države članice, naj spodbujajo in podpirajo organizacije domorodnih ljudstev, ki imajo program socialnega razvoja, ki vključuje oblikovanje in vzpostavitev pravnega in institucionalnega okvira za razmejitev domorodnih ozemelj in podeljevanje zemljiških pravic v zvezi s temi ozemlji; poudarja,

---

¹ Uredba (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (UL L 295, 12.11.2010, str. 23).

da bi s priznanjem in uradno določitvijo ozemelj domorodnih ljudstev ter krepitev vlog organov in pripadnikov domorodnih skupnosti zagotovili trajnost in družbeno odgovornost, poleg tega pa bi to prispevalo k rešitvi zemljiških sporov in konfliktov v zadevni državi;

38. poziva vse države, naj sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev, da se bodo državne oblasti vzdržale javnih izjav ali izjav, ki stigmatizirajo in ogrožajo legitimno vlogo domorodnih žensk pri zaščiti njihovih ozemelj v okviru prilaščanja zemljišč in pridobivanja virov, ter spodbuja, da se javno prizna pomembna vloga, ki jo imajo v demokratični družbi;
39. poziva vse države, naj spoštujejo, varujejo in branijo zemljiške pravice malih kmetov ter pravico posameznikov do drugih virov, kot so voda, gozdovi, živina in ribiški viri; priznava, da lahko diskriminatorna razlastitev zemljišč in prisilne izselitve, ki škodljivo vplivajo na prebivalce v državah v razvoju, pomembno vplivajo na njihovo preživljanje in lahko ogrozijo njihove temeljne človekove pravice, kot so pravica do življenja, hrane, stanovanja in zdravja ter lastninska pravica;

Podjetništvo in človekove pravice

40. poziva EU, naj zagotovi, da bodo vodilna načela OZN o podjetništvu in človekovih pravicah v celoti vključena v nacionalne programe držav članic ter v prakso in dejavnosti nadnacionalnih družb in podjetij, povezanih z Evropo;
41. poziva Unijo, naj še naprej podpira vodilna načela OZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter se še naprej zavzema za njihovo pravilno uporabo;
42. poziva EU, naj sodeluje pri konstruktivnih pogajanjih o sporazumu OZN o nadnacionalnih družbah, s katerim bo zagotovljeno spoštovanje človekovih pravic domorodnih ljudstev, zlasti žensk in deklet;
43. priporoča, da EU pripravi evropski regionalni akcijski načrt za podjetništvo in človekove pravice, ki bi temeljil na načelih, zapisanih v Deklaraciji OZN o pravicah domorodnih ljudstev, in poziva k pripravi in izvedbi akcijskih načrtov za posamezne države, ki bodo osredotočeni na to vprašanje;
44. vztraja, da si morajo EU in njene države članice prizadevati za to, da bodo multinacionalne družbe in mednarodne finančne institucije odgovarjale za učinek njihovih dejavnosti na človekove in okoljske pravice domorodnih skupnosti; poziva EU, naj zagotovi, da bodo vse kršitve pravic domorodnih ljudstev, ki jih izvedejo evropska podjetja, s pomočjo primernih mehanizmov ustrezno preiskane in sankcionirane, in spodbuja EU, naj v primeru kršitev človekovih pravic ukine vse oblike institucionalne ali finančne podpore;
45. poziva EU, naj v skladu s Priporočilom Komisije 2013/396/EU z dne 11. junija 2013¹ vzpostavi pritožbeni mehanizem, s katerim bi domorodne in lokalne skupnosti lahko vlagale pritožbe v zvezi s kršitvami njihovih pravic, do katerih je prišlo kot posledica dejavnosti podjetij s sedežem v EU, ne glede na to, v kateri državi je prišlo do kršitve, da bi žrtvam zagotovili dejanski dostop do sodnega varstva, pa tudi do tehnične in pravne pomoči; spodbuja vse države, tudi države članice in EU, naj sodelujejo pri

---

¹ UL L 201, 26.7.2013, str. 60.

pogajanjih za sprejetje pravno zavezujoče mednarodne listine o človekovih pravicah za nadnacionalne družbe in druga podjetja, kar zadeva človekove pravice, tako da dejavno sodelujejo v okviru odprte medvladne delovne skupine, ustanovljene na ravni OZN;

46. poziva Unijo in njene države članice, naj žrtvam kršitev človekovih pravic, do katerih je prišlo kot posledica dejavnosti podjetij s sedežem v Uniji, zagotovijo dostop do pravnega sredstva, tako da odpravijo vse praktične in pravne ovire, da delitev odgovornosti ne bo privedla do tega, da bo onemogočeno terjanje odgovornosti ali da bo preprečen dostop do sodnega varstva v državi, v kateri je do kršitve prišlo;
47. želi spomniti, da so podjetja domorodnim ljudstvom dolžna zagotavljati pravico do prostovoljnega soglasja po predhodnem obveščanju, kadar naj bi se projekti, dela ali dejavnosti izvedli na njihovem ozemlju, in v svoje politike vključiti družbeno odgovornost podjetij in jo nato izvajati;
48. poziva EU, naj izpolni svoje ekstrateritorialne dolžnosti v zvezi s človekovimi pravicami; poziva EU, naj oblikuje jasna pravila ravnanja in regulativne okvire za ekstrateritorialne dejavnosti podjetij in vlagateljev, ki spadajo v njeno pristojnost, da bi tako zagotovila, da spoštujejo pravice domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti in da bi lahko od njih terjali ustrezno odgovornost in jih sankcionirali, kadar njihove dejavnosti privedejo do kršitve teh pravic; spodbuja Komisijo, naj razmisli o učinkovitih mehanizmih o obveznostih potrebne skrbnosti za podjetja, da bi zagotovila, da uvoženo blago ni povezano s prilaščanjem zemljišč in hudimi kršitvami pravic domorodnih ljudstev; poziva ESZD, naj oblikuje operativna orodja za zagotavljanje smernic za osebe delegacij EU;

Trajnostni in gospodarski razvoj za domorodna ljudstva

49. poziva EU in države članice, naj vprašanje pravic domorodnih ljudstev in prilaščanja zemljišč vključijo v evropsko izvajanje agende za trajnostni razvoj do leta 2030;
50. poudarja ključno vlogo, ki jo imajo domorodna ljudstva zaradi svojega načina življenja in razvoja pri varstvu okolja;
51. poziva EU, naj svoje partnerske države pozove k temu, da v okviru razvojnega sodelovanja s tretjimi državami zlasti upoštevajo položaj domorodnih ljudstev, tudi tako da pripravijo vključujoče socialne politike na tradicionalnih ozemljih ali v mestnem okolju, v okviru boja proti revščini pa naj pripravijo ukrepe za zmanjšanje revščine in tako ublažijo posledice izkoreninjanja in neuskklajenosti mestnega okolja ter njihovih tradicionalnih sposobnosti in kulturnih posebnosti;
52. poudarja neposreden vpliv podnebnih sprememb na domorodne ženske, zaradi katerih so prisiljene opustiti tradicionalne prakse ali se preseliti, kar privede do tveganja, da bodo postale žrtve nasilja, zlorab in izkoriščanja; poziva vse države, tudi EU in države članice, naj domorodna ljudstva, zlasti domorodne ženske in podeželske skupnosti, vključijo v svoje strategije za boj proti podnebnim spremembam ter v načrtovanje učinkovitih podnebnih strategij v zvezi s prilagajanjem in blažitvijo, ob upoštevanju specifičnih dejavnikov, povezanih s spolom; zahteva, da se problem selitev zaradi podnebnih sprememb vzame resno; poziva h krepitvi mednarodnega sodelovanja, da bi zagotovili odpornost na podnebne spremembe;
53. poudarja, kako velik pomen imajo cilji trajnostnega razvoja za domorodna ljudstva,

zlasti cilj 2 (popolna odprava lakote), 4.5 (dostop do izobraževanja) in 5 (enakost spolov); ponavlja, da so domorodna ljudstva po vsem svetu nesorazmerno pogosto žrtve kršitev človekovih pravic, kriminala, rasizma, nasilja, izkoriščanja naravnih virov, zdravstvenih težav in visoke stopnje revščine, saj predstavljajo 15 % ljudi, ki živijo v revščini, obenem pa le 5 % svetovnega prebivalstva; poudarja, da je treba v celoti in temeljito zaščititi voditelje domorodnih ljudstev in zagovornike človekovih pravic, ki opozarjajo na krivice;

54. želi spomniti, da so ti pomisleki domorodnih ljudstev glede razvoja obravnavani v Agendi 2030, in poudarja, da si je treba bolj prizadevati za njeno izvajanje; poudarja, da je treba okrepiti skupino *Indigenous Peoples Major Group for Sustainable Development* (IPMG) kot mehanizem na svetovni ravni za usklajevanje in skupna prizadevanja za napredek na področju pravic domorodnih ljudstev ter njihovih glavnih prednostnih nalogah razvoja; poziva Komisijo, naj tesneje sodeluje s skupino IPMG in jo vključi v platformo z več zainteresiranimi stranmi o izvajanju ciljev trajnostnega razvoja;
55. želi spomniti, da 80 % svetovnih gozdov predstavljajo tradicionalna zemljišča in ozemlja domorodnih ljudstev; poudarja ključno vlogo domorodnih ljudstev pri trajnostnem upravljanju naravnih virov in ohranjanju biotske raznovrstnosti; želi spomniti, da Okvirna konvencija OZN o spremembi podnebja (UNFCCC) države pogodbenice poziva, naj spoštujejo znanje in pravice domorodnih ljudstev v okviru zaščitnih ukrepov pri izvajanju programa REDD+; poziva partnerske države, naj sprejmejo ukrepe za dejansko sodelovanje domorodnih ljudstev pri ukrepih za prilagajanje podnebnih spremembam in za njihovo blažitev;
56. ugotavlja, da se 200–500 milijonov ljudi po svetu ukvarja s pastirstvom ter da je pastirstvo ključen del preživetvenih strategij na sušnih in gorskih območjih Vzhodne Afrike; poudarja, da je treba za doseg ciljev trajnostnega razvoja spodbujati trajnostno pastirstvo; spodbuja EU in njene države članice, naj podprejo afriško strukturo za upravljanje, zlasti Afriško sodišče za človekove pravice in pravice ljudstev, za izvajanje okvira politike Afriške unije o pastirstvu v Afriki, ter, gledano širše, za priznanje pravice pastirskih in domorodnih ljudstev v zvezi s skupnostnim lastništvom zemljišč prednikov, njihove pravice do svobodnega razpolaganja z lastnimi naravnimi viri ter pravice do kulture in veroizpovedi;
57. želi spomniti, da imajo vlade sicer pravico do urejanja v javnem interesu, vendar morajo biti mednarodni sporazumi o naložbah skladni z mednarodnim pravom o človekovih pravicah, vključno z določbami o domorodnih ljudstvih, ter v zvezi s tem poziva k večji preglednosti, zlasti tako, da se v sodelovanju z domorodnimi ljudstvi vzpostavijo ustrezni postopki in mehanizmi posvetovanja; poziva razvojne finančne institucije, ki financirajo naložbe, naj okrepijo ukrepe za zaščito človekovih pravic, da bi zagotovile, da se zaradi izkoriščanja zemljišč in virov v državah v razvoju ne kršijo človekove pravice, zlasti pravice domorodnih ljudstev;
58. poziva vse države, naj se zavežejo, da bodo domorodnim ljudstvom dejansko zagotavljale dostop do zdravstva, izobraževanja, zaposlitve in gospodarskih priložnosti; jih nadalje poziva, naj spodbujajo vključitev medkulturnih javnih politik in domorodnih jezikov, zgodovine in kulture v svoje šolske programe ali nudijo dodaten izvenšolski pouk za ohranitev, ponovno oživitev in spodbujanje kulture domorodnih ljudstev na nacionalni in mednarodni ravni; meni, da bi razvoj pobud za ozaveščanje civilne družbe, splošne javnosti in medijev o tem, kako pomembno je spoštovati pravice, prepričanja in vrednote domorodnih ljudstev lahko prispeval k boju proti predsodkom in

dezinformacijam;

59. poziva EU in njene partnerske države, naj v partnerstvu z domorodnimi skupnostmi ustanovijo službe za duševno zdravje, ki bodo dobro poznale kulturo domorodnih ljudstev, da bi preprečili zlorabo prepovedanih snovi in samomore; poudarja, kako pomembno je podpreti organizacije domorodnih žensk, da bi krepili njihovo vlogo in izboljšali njihovo zmožnost sodelovanja v civilni družbi;
60. poziva EU in njene države članice, naj podprejo prizadevanja domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti za oblikovanje lastnih poslovnih modelov in modelov za upravljanje zemljišč;
61. poziva vse države, naj zagotovijo, da bodo imele domorodne skupnosti korist od trajnostnih dohodkov iz turizma in bodo zaščitene pred negativnimi vplivi, ki bi jih utegnil prinesiti množični turizem, ter pozdravlja primere deljenega upravljanja rezervatov in zaščitene območij, ki omogočajo boljše varstvo ekosistemov in nadzor nad turističnimi tokovi; želi v zvezi s tem spomniti na pomen koncepta trajnostnega razvoja;

Politika sodelovanja EU s tretjimi državami

62. priporoča, da se položaju domorodnih ljudstev v zunanji politiki EU nameni večji pomen, tudi v njenih dialogih o človekovih pravicah s tretjimi državami ter v sporazumih o trgovini, sodelovanju in razvoju; zahteva, da Svet v letnem poročilu o človekovih pravicah in demokraciji po svetu sistematično poroča o ukrepih EU, sprejetih v podporo domorodnim ljudstvom; poziva EU in njene države članice, naj upoštevajo rezultate splošnega rednega pregleda in organov OZN, ki spremljajo izvajanje sporazumov na področju človekovih pravic, v omenjenem letnem poročilu ESZD, da se prepričajo, da so njihove politike skladne s pravicami domorodnih ljudstev;
63. poudarja, da morajo EU in njene države članice v dvostranskih in večstranskih pogajanjih in diplomatski komunikaciji opozarjati na človekove pravice domorodnih ljudstev in zagovornikov človekovih pravic ter si prizadevati za izpustitev zaprtih zagovornikov človekovih pravic; poziva EU in njene države članice, naj poskusijo doseči, da bi vlade tretjih držav zagotovile ustrezno zaščito domorodnih skupnosti in zagovornikov človekovih pravic, storilce kaznivih dejanj zoper njih pa privedle pred sodišče;
64. poziva delegacije EU in veleposlaništva držav članic, naj pregledajo smernice EU v zvezi z zagovorniki človekovih pravic ter izboljšajo njihovo izvajanje, pri tem pa upoštevajo specifične potrebe domorodnih zagovornikov človekovih pravic in grožnje, ki jim pretijo, pa tudi poseben položaj domorodnih zagovornikov človekovih pravic, ki se soočajo z več vrstami diskriminacije, na primer ženske, starejši, osebe LGBTI in invalidi; v zvezi s tem zahteva, da delegacije EU in veleposlaništva držav članic svojemu osebju zagotovijo ustrezno usposabljanje, da bo lahko delalo s civilno družbo in zagovorniki človekovih pravic, vzdrževalo stike in po potrebi zagotavljalo podporo;
65. poudarja, da je treba domorodnim skupnostim omogočiti, da uživajo prednosti najnovejše informacijske tehnologije, saj bi se s tem povečala njihova kakovost življenja ter izboljšala zdravstvena oskrba, gre pa tudi za področje, na katerem lahko EU odigra izjemno pomembno vlogo; ponovno opozarja na pravico domorodnih ljudstev,

da sama odločajo o svojem preživljanju, in poudarja, da je potreben trajnostni razvoj;

66. poziva vse države, naj domorodnim ženskam in dekletom zagotovijo dostop do visoko kakovostnih zdravstvenih storitev in pravic, zlasti storitev na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in z njim povezanih pravic; poziva Komisijo in ESZD, naj v okviru programov razvojnega sodelovanja EU spodbujata dostop domorodnih žensk in deklet do storitev na področju spolnega in reproduktivnega zdravja;
67. poziva vse države, tudi EU in njene države članice, naj zberejo podatke, ločene po spolu, o položaju domorodnih žensk, tudi glede priznavanja zemljiških pravic in dostopa do njih, nasilja nad ženskami in prehranske varnosti;
68. poudarja, da lahko zunanje naložbe podjetij privedejo do gospodarskega in tehnološkega napredka, zaposlovanja in razvoja infrastrukture ter ženskam omogočijo, da postanejo samozadostne, in sicer s spodbujanjem zaposlovanja; poudarja, da je povečanje naložbene dejavnosti v državah v razvoju pomemben korak za okrepitev nacionalnih in regionalnih gospodarstev;
69. poziva EU in njene države članice, naj še naprej oblikujejo posebne strategije, s katerimi bi poskrbele za učinkovito izvajanje cilja trajnostnega razvoja št. 16 o spodbujanju miroljubnih in vključujočih družb in tako zagotovile boj proti in preprečevanje napadov na zagovornike človekovih pravic, njihovega pregona in uboja in da bodo storilci predmet kazenskega pregona in privedeni pred sodišče;
70. poziva EU, naj zagotovi, da bodo pri vseh razvojnih projektih, ki jih financira EU in se izvajajo na ozemljih domorodnih ljudstev, strogo upoštevana načela prostovoljnega soglasja po predhodnem obveščanju ter spoštovane človekove pravice ter svoboda izražanja in združevanja, da se prepreči negativen vpliv na preživljanje in kulturo domorodnih ljudstev;
71. ugotavlja, da morajo Komisija, ESZD in države članice holistično in celovito pristopiti k trajnostnemu razvoju in pri obravnavi trgovinskih in gospodarskih odnosov upoštevati človekove pravice in okoljske pomisleke; poziva Komisijo, naj v okviru trgovinskih pogajanj in sistemov, kot je splošna shema preferencialov (GSP), opozarja na primere kršitev človekovih pravic ter napade ali pregon zagovornikov človekovih pravic;
72. poziva EU, naj vzpostavi mehanizem, v okviru katerega bodo pred sklenitvijo sporazumov o trgovini in sodelovanju ter pred začetkom izvajanja razvojnih projektov izvedene neodvisne študije o oceni učinka, da bi izmerili in preprečili njihove škodljive učinke na pravice domorodnih in lokalnih skupnosti; zahteva, da se ocene učinka izvedejo ob znatni udeležbi civilne družbe in da se njihovi rezultati ustrezno upoštevajo pri gospodarskih sporazumih in razvojnih projektih; poziva EU, naj izvajanje projektov v primeru kršitev človekovih pravic ponovno oceni;
73. poziva EU in njene države članice, naj v vseh ustreznih mednarodnih forumih ozaveščajo o stanju na področju človekovih in okoljskih pravic domorodnih ljudstev ter ključni vlogi zagovornikov okoljskih človekovih pravic pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in trajnostnem razvoju;
74. z zaskrbljenostjo opozarja, da morajo EU in države članice še naprej zagotavljati pravice in socialno vključevanje domorodnih ljudstev v Evropi, zlasti Samijev, in priznava pomembno vlogo, ki jo imajo družbeni aktivisti in zagovorniki človekovih

pravic pri tem;

75. poziva EU, naj domorodna ljudstva bolj podpira pri njihovih programih razvojnega sodelovanja ter okrepi projekte za krepitev njihove vloge, zlasti v smislu krepitve zmogljivosti, v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) in instrumenta za razvojno sodelovanje (DCI); poudarja, da morajo domorodna ljudstva še naprej imeti na voljo sredstva, da bodo lahko prek svojih predstavnikov učinkovito sodelovala pri politikah in z institucijami EU in OZN, tudi v zvezi s podjetništvom in človekovimi pravicami; poziva delegacije EU v zadevnih državah, naj natančno spremljajo položaj domorodnih zagovornikov človekovih pravic in zagotavljajo vso potrebno podporo;
76. poziva delegacije EU, naj natančno spremljajo položaj domorodnih ljudstev in – tako na nacionalni kot na regionalni ravni – vzdržujejo stalen dialog z njimi; zahteva, da se kontaktnim točkam s področja človekovih pravic v zadevnih delegacijah EU izrecno dodeli pristojnost za vprašanja, povezana z domorodnimi ljudstvi, in da se za osebe v teh delegacijah organizirajo redna usposabljanja o pravicah domorodnih ljudstev;
77. poziva EU in njene partnerske države, naj okrepijo sodelovanje z domorodnimi skupnostmi pri razpravah o politiki na področju prepovedanih drog; ponavlja, da je treba s strategijami ukrepati zoper trg s prepovedanimi drogami, da bi zaščitili domorodna ljudstva in zemljišča; poziva EU in njene partnerske države, naj zagotovijo, da bodo pri varnostnih ukrepih, namenjenih boju proti trgovini s prepovedanimi drogami, spoštovane pravice domorodnih skupnosti, prav tako pa naj preprečijo nedolžne žrtve v konfliktu;
78. poziva EU, naj poglobi, razširi in okrepi cilje, prednostne naloge in ukrepe v zvezi z domorodnimi ljudstvi, navedene v strateškem okviru in akcijskem načrtu za demokracijo in človekove pravice, in zahteva, da se mandat posebnega predstavnika za človekove pravice prilagodi in vloge tega predstavnika okrepi, da bolj opozarja na vprašanja domorodnih ljudstev in njihovih zagovornikov;
79. želi spomniti, da se je EU zavezala, da bo sledila na pravicah temelječemu pristopu do razvoja, ki vključuje spoštovanje pravic domorodnih ljudstev, kot so opredeljene v Deklaraciji OZN o pravicah domorodnih ljudstev, ter zlasti opozarja na načela odgovornosti, udeležbe in nediskriminacije; močno spodbuja EU, naj nadaljuje svoje delo na področju operacionalizacije na pravicah temelječega pristopa pri vseh razvojnih dejavnostih in naj v ta namen skupaj z državami članicami vzpostavi projektno skupino; poziva, naj se ustrezní načrt izvajanja posodobi z jasnimi časovnimi okviri in kazalniki za merjenje napredka;
80. želi spomniti na člen 208 Pogodbe o delovanju Evropske unije in načelo usklajenosti politik za razvoj; obžaluje, da v postopku revizije direktive o energiji iz obnovljivih virov¹ doslej še niso bila uvedena družbena in trajnostna merila, ki bi upoštevala tveganje prilaščanja zemljišč; opozarja, da bi morala biti direktiva skladna z mednarodnimi standardi glede pravice do posesti;
81. poziva delegacije EU, naj okrepijo dialog z domorodnimi ljudstvi, da bi opredelili in

---

¹ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES (UL L 140, 5.6.2009, str. 16).

preprečili kršitve človekovih pravic; zlasti poziva Evropsko komisijo in države članice, naj vzpostavijo učinkovit mehanizem za upravne pritožbe, ki bo namenjen žrtvam kršitev človekovih pravic in drugih škodljivih učinkov dejavnosti, financiranih z uradno razvojno pomočjo, da bi se začela postopka preiskovanja in sprave; poudarja, da bi moral ta mehanizem vključevati standardizirane postopke ter biti upravne narave in tako dopolnjevati pravosodne mehanizme;

82. poudarja, da bi lahko akcijski načrt FLEGT, zlasti pa prostovoljni sporazumi o partnerstvu, imeli pomembnejšo mesto pri krepitevi vloge domorodnih in gozdnih skupnosti v več državah s tropskimi gozdovi, ter poziva EU in partnerje v okviru omenjenih prostovoljnih sporazumov, naj tem skupnostim omogočijo, da imajo večjo vlogo pri postopkih nacionalne politike; poziva EU, naj zagotovi večjo finančno in tehnično pomoč partnerskim državam, da bi varovali, vzdrževali in obnovili gozdne ekosisteme, tudi z izboljšanjem upravljanja, da bi se razjasnila in okrepila pravica do posesti zemljišča, da bi se spoštovale človekove pravice, vključno s pravicami domorodnih ljudstev, ter da bi se podprla zaščitena območja, na katerih se spoštujejo pravice skupnosti;
83. poudarja, da je treba sprejeti posebne ukrepe za obravnavo problema lesa s konfliktnih območij, zmanjšanje prometa z lesom, pridobljenim s spremembo rabe zemljišč, in končanje vlaganja v dejavnosti, ki škodujejo gozdu ter zaradi katerih prihaja do razselitev lokalnih in domorodnih skupnosti; poziva EU, naj sprejme dodatne ukrepe, da bi v okviru novega akcijskega načrta EU o krčenju in degradaciji gozdov ter spoštovanju pravice gozdnih skupnosti do posesti podprla varstvo ter obnovitev gozdnih ekosistemov in njihovih skupnosti, poleg tega pa naj poskrbi za to, da dobavne verige EU ne bodo več vzrok za krčenje gozdov;
84. poudarja, da se moramo v EU o trajnostni rabi, na primer gozdov, še veliko naučiti od domorodnih ljudstev, ki poleg tega zaradi svojega načina življenja komajda prispevajo k podnebnim spremembam, vendar te nanje še posebej vplivajo, na primer zaradi suše in dezertifikacije, posledice pa občutijo zlasti ženske;
85. poziva ESZD, Komisijo in države članice, naj naložbe prednostno usmerijo v podporo civilni družbi, zagovornikom človekovih pravic in zlasti domorodnim zagovornikom okoljskih človekovih pravic, da poskrbijo za to, da bodo obstajali dolgotrajni mehanizmi, ki jim bodo v podporo, zlasti protectdefenders.eu, poleg tega pa naj zagotovijo, da bodo izpolnile obstoječe zaveze glede financiranja ogroženih zagovornikov človekovih pravic; poziva svoje delegacije in odbore, naj se pri obisku zadevnih držav redno srečujejo z domorodnimi skupnostmi in zagovorniki človekovih pravic; priporoča, da pristojni odbor/pododbor imenuje stalnega poročevalca za domorodna ljudstva, ki bo spremljal stanje na področju človekovih pravic, zlasti pa izvajanje Deklaracije OZN o pravicah domorodnih ljudstev in Konvencije MOD št. 169;
86. poziva EU in države članice, naj vodijo dialog z domorodnimi ljudstvi in z lokalnimi skupnostmi na Arktiki ter sodelujejo z njimi, da bi tako zagotovili, da bodo v razvojnih politikah EU, ki bi utegnile vplivati na to regijo, upoštevani njihova stališča in pravice;

o

o o

87. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Evropski službi za zunanje delovanje in delegacijam EU.